

Kako se zaštititi od tržišnih rizika

Pripremio: Milorad Aksentijević, Direktor odeljenja Treasury
Beograd, 30.03.2023. godine

Kako se zaštititi od tržišnih rizika

- **Neizvesnost u makroekonomskom okruženju i značaj finansijskih derivata**
- **Vrste tržišnih rizika i instrumenti zaštite**
- **Finansijski proizvodi Treasury odeljenja OTP banke i kontakti**

Neizvesnost u makroekonomskom okruženju i značaj finansijskih derivata

Živimo u izazovnim vremenima sa mnogo nepredvidivih događaja. Finansijska tržišta su poslednje decenije bila okarakterisana sledećim događajima (neki od njih će i dalje imati uticaja):

- Period pre korone: sa stabilnom ali i niskom inflacijom, vrlo ekspanzivnom monetarnom politikom vodećih centralnih banka, niskim ili negativnim kamatnim stopama... Koja predviđanja su tada imali tržišni učesnici i centralne banke?
- Korona: pad ekonomske aktivnosti usled lockdown-a, jako niska inflacija, mere vlada i centralnih banaka za oporavak privrede donose još ekspanzivniju monetarnu i fiskalnu politiku.
- Nakon korone: brz oporavak ekonomije (V-shape recovery) sa inflacijom u porastu. Neke od vodećih centralnih banaka i pojedini učesnici na finansijskim tržištima su bili mišljenja da je inflacija privremena.
- Rat u Ukrajini: energetska kriza, poremećeni lanci snabdevanja, visoka inflacija i rast kamatnih stopa.
- Rast kamatnih stopa: pritisak na dugove ali i na zajmodavce. Rast rizika po finansijsku stabilnost (kolaps banke Silikonske doline i posredništvo Švajcarske vlade u spašavanju Kredi Svis banke uz pomoć UBS banke).

Neizvesnost u makroekonomskom okruženju i značaj finansijskih derivata

Upravo ovi događaji donose neizvesnost na finansijskim tržištima koja se prelivaju na poslovanje privrede (korisnike kredita) ali i uvećanu važnost i značaj finansijskih derivata, a koji se ogledaju u sledećem:

- Zaštitu od nepovoljnih kretanja kamatnih stopa, deviznih kurseva, cene berzanske robe itd.,
- Poznati tokovi novca. Unapred poznata odnosno zaključana cena u kamatnom svopu ili deviznom forvardu npr.,
- Fokus na osnovnu delatnost kompanije

Vrste tržišnih rizika i instrumenti zaštite

Tržišni rizik je rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat usled promene vrednosti (cene) finansijskog proizvoda.

Možemo razlikovati sledeće vrste tržišnih rizika:

- Devizni - rizik promene vrednosti deviznog kursa odnosno promene vrednosti jedne valute u odnosu na drugu,
- Kamatni - rizik nastanka gubitka usled promene vrednosti kamatnih stopa koje mogu nastati usled nekih fundamentalnih faktora kao što je promena referentne kamatne stope ili usled krize likvidnosti i slično,
- Robni - rizik promene cene robe koji prouzrokuje finansijski gubitak bilo kupcu ili prodavcu robe.

Kako bismo se zaštitili od navedenih rizika, ublažili posledice negativnih efekata na rezultat, koristimo **instrumente zaštite** – izvedene finansijske instrumente odnosno finansijske derivate. Neki od najpoznatijih su:

- Devizni forvard (terminska kupoprodaja deviza)
- Devizni svop,
- Kamatni svopovi i kamatne opcije.

Finansijski proizvodi Treasury odeljenja

Kupoprodaja deviza (FX SPOT)

KUPOPRODAJA DEVIZNIH SREDSTAVA SA PRAVNIM LICIMA	
OPIS PROIZVODA	Kupoprodaja deviza je ugovor između pravnog lica i Banke u kojem klijent kupuje, odnosno prodaje devizna sredstva a Banka prodaje, odnosno kupuje devizna sredstva po ugovorenoj ceni odnosno kursu na dan ugovaranja posla.
NAMENA PROIZVODA	Kupoprodaja deviza se ugovara sa ciljem plaćanja obaveza prema inostranstvu ili naplate potraživanja po osnovu ugovorenog posla u inostranstvu, a u skladu sa Zakonom o deviznom poslovanju.
VALUTA	Sve valute sa kursne liste banke za devize
ROČNOST	Datum ugovaranja transakcije, tod
PREDUSLOV ZA ZAKLJUČENJE TRANSAKCIJE	Preduslov za zaključenje transakcije je da klijent ima otvoren dinarski i devizni račun u Banci.
POTREBNA DOKUMENTACIJA	U slučaju da klijent komunicira direktno sa Treasury Odeljenjem neophodno je da ima potpisan Okvirni Ugovor za kupoprodaju deviza.

Finansijski proizvodi Treasury odeljenja – FX TRADER

FX Trader je online platforma za kupoprodaju deviza. Prva tog tipa u našoj zemlji.

FX Trader kontrolna tabla olakšava klijentima elektronske transakcije kupovine i prodaje deviza u realnom vremenu (real time) između banke i njenih klijenata.

Trenutna verzija aplikacije FX Trader podržava sledeće vrste trgovanja stranim valutama:

- Datumi valute: Istog dana (datum valute T0),
- Najmanji iznos transakcije je EUR 1.000- ili njegova protivvrednost u drugim valutama.
- FX Trader sistem je otvoren od 8:00 – 16:00 časova.

Koristeći ovu aplikaciju, klijenti mogu trgovati po kotiranim cenama objavljenim na ekranu ili dobijanjem ručno kreiranih cena od strane trgovaca Banke po zahtevu.

- Bezbednost – tehnologija: Transakcija se izvršava putem bezbednosnog kanala https://...
- Informacije: Direktni pristup fx kotacijama „u realnom vremenu“ i kontinuirano praćenje dnevnih promena cena
- Brzina: Trenutno zaključenje transakcija u odabranom valutnom paru
- Preciznost, jedinstvenost: Interfejs aplikacije jednostavan za upotrebu, prilagođen korisniku.
- Dostupnost podataka i revizija: Tiket transakcije (Dil-tiket) dostupan za obe ugovorne strane (nepromenjivo). Dnevni i arhivski dnevnik transakcija (revizorski trag)

The screenshot displays the FX Trader interface with the following data:

Valuta 1	Valuta 2	Konačni kurs	Status	Vreme transakcije
USD	EUR	86.00 / 93.82	TOD	00:17
EUR	CHF	35.00 / 81.00	TOD	00:11
CHF	GBP	90.06 / 04.04	TOD	00:47
GBP	USD	134. / 135. / 84.35 / 99.13	TOD	00:05

Below the rates, there is a table header for transactions:

Datum transakcije	Datum valute	ID Transakcije	Kupi/Prodaj	Valutni par	Valuta 1 iznos	Valuta 2 iznos	Konačni kurs	Status	Vreme transakcije	Vrsta	Komentari
Nema podataka za prikaz											

Finansijski proizvodi Treasury odeljenja

Devizni forvard (FX FORWARD)

TERMINSKA KUPOPRODAJA DEVIZA SA PRAVNIM LICIMA	
OPIS PROIZVODA	<p>Terminska kupoprodaja deviza (forvard transakcija) je ugovor između pravnog lica i Banke u kojem klijent kupuje, odnosno prodaje devizna sredstva a Banka prodaje, odnosno kupuje devizna sredstva po ugovorenoj ceni na odgovarajući dan u budućnosti.</p> <p>Svaka transakcija kupoprodaje deviza sa datumom valute koji je duži od dva radna dana se smatra forvard ugovorom.</p>
TIPOVI PROIZVODA	<ul style="list-style-type: none"> • Forvard transakcija Kod forvard transakcije i klijent i Banka svoju obavezu izmiruju na ugovorenom datumu valute • Pokrivena forvard transakcija Kod pokrivena forvard transakcije klijent svoju obavezu izmiruje na datumu ugovaranja transakcije a Banka na ugovorenom datumu valute • Step up forvard transakcija Kod step up forvard transakcije klijent svoju obavezu izmiruje na rate gde je poslednju ratu u obavezi da izmiri na dan valute transakcije, a Banka celokupnu obavezu na dan valute.
NAMENA PROIZVODA	Forvard ugovor se zaključuje u cilju zaštite klijenta od deviznog rizika.
VALUTA	Sve valute sa kursne liste banke za devize
ROČNOST	Minimum 3 dana, maksimum 1 godina (2 godine u izuzetnim slučajevima)
CILJNA GRUPA	Banka ugovara forvard transakciju sa pravnim licima koji moraju biti klijenti banke, odnosno moraju imati otvoren dinarski i devizni račun.
PREDUSLOV ZA ZAKLJUČENJE TRANSAKCIJE	Preduslov za zaključenje forvard transakcije je potpisan Okvirni ugovor za transakcije sa finansijskim derivatima.

Finansijski proizvodi Treasury odeljenja

Grafički prikaz kretanja USDRSD FX SPOT cene – izvor Bloomberg

Finansijski proizvodi Treasury odeljenja

Valutni svop (FX SWAP)

VALUTNI SVOP SA PRAVNIM LICIMA	
OPIS PROIZVODA	Valutni svop predstavlja istovremenu kupovinu i prodaju dve valute na dva različita datuma. Uobičajeno je da se FX svop ugovara u rokovima do jedne godine. Datumi valuta FX svop transakcija su određeni kao datum početka i datum isteka ugovora o FX svop-u.
NAMENA PROIZVODA	Valutni svop se zaključuje u cilju upravljanja likvidnosti u različitim valutama.
VALUTA	Sve valute sa kursne liste banke za devize
ROČNOST	Minimum 3 dana, maksimum 1 godina (2 godine u izuzetnim slučajevima)
CILJNA GRUPA	Banka ugovara valutni svop sa pravnim licima koji moraju biti klijenti banke, odnosno moraju imati otvoren dinarski i devizni račun.
PREDUSLOV ZA ZAKLJUČENJE TRANSAKCIJE	Preduslov za zaključenje valutnog svopa je potpisan Okvirni ugovor za transakcije sa finansijskim derivatima.

Finansijski proizvodi Treasury odeljenja

Kamatni svop (IRS)

TRANSAKCIJE KAMTNOG SVOPA SA PRAVNIM LICIMA

OPIS PROIZVODA	Kamatni svop predstavlja razmenu jednog kamatnog toka za drugi bez istovremene razmene glavnice. Kamatni svop je instrument za zaštitu od kamatnog rizika. Ugovorne strane mogu da ugovore zamenu aranžmana baziranog na varijabilnoj kamatnoj stopi za aranžman baziran na fiksnoj kamatnoj stopi i obrnuto, ili zamenu aranžmana gde su oba kamatna toka bazirana na varijabilnim kamatnim stopama koje se razlikuju.
NAMENA PROIZVODA	Kamatni svop ugovor se zaključuje u cilju zaštite klijenta od kamatnog rizika.
VALUTA	EUR, USD i CHF
ROČNOST	Maksimum 15 godina
CILJNA GRUPA	Banka ugovara kamatni svop sa pravnim licima koji moraju biti klijenti banke, odnosno moraju imati otvoren dinarski i devizni račun.
PREDUSLOV ZA ZAKLJUČENJE TRANSAKCIJE	Preduslov za zaključenje transakcije je potpisan Okvirni ugovor za transakcije sa finansijskim derivatima.

Finansijski proizvodi Treasury odeljenja

Grafički prikaz kretanja tromesečnog EURIBOR-a – izvor Bloomberg

Finansijski proizvodi Treasury odeljenja

Grafički prikaz kretanja cene desetogodišnjeg EUR kamatnog svopa (fiksna stopa u odnosu na 3M EURIBOR) – izvor Bloomberg

Finansijski proizvodi Treasury odeljenja

Kamatna opcija (CAP)

OPCIJA KAMATNE STOPE - CAP SA PRAVNIM LICIMA	
OPIS PROIZVODA	Kamatna opcija - CAP je vrsta opcijskog ugovora koji klijentu omogućava da se zaštiti od rasta kamatne stope fiksirane ugovorenim nivoom (CAP stopa ili strike). CAP stopa je najviša stopa kojoj je klijent izložen.
NAMENA PROIZVODA	Opcija kamatne stope se zaključuje u cilju zaštite klijenta od kamatnog rizika.
VALUTA	EUR, USD i CHF
ROČNOST	Maksimum 15 godina
CILJNA GRUPA	Banka ugovara opciju kamatne stope sa pravnim licima koji moraju biti klijenti banke, odnosno moraju imati otvoren dinarski i devizni račun.
PREDUSLOV ZA ZAKLJUČENJE TRANSAKCIJE	Preduslov za zaključenje transakcije je potpisan Okvirni ugovor za transakcije sa finansijskim derivatima.

Kontakti jedinice za prodaju Treasury proizvoda

Kontakt	E-mail	Telefon
Tim za prodaju	salestreasury@otpbanka.rs	
Čarna Kulić	carna.kulic@otpbanka.rs	+381(0) 11205 3384
Nikola Babić	nikola.babic@otpbanka.rs	+381(0) 11205 3385
Anja Alavanja	anja.alavanja@otpbanka.rs	+381(0) 11205 3365
Ivan Rudic	ivan.rudic@otpbanka.rs	+381(0) 11205 3364
Višnja Petrović	visnja.petrovic@otpbanka.rs	+381(0) 11205 3382
Ivona Radovanovic	ivona.radovanovic@otpbanka.rs	+381(0) 11205 3363

**Za informacije o našim finansijskim proizvodima očitajte
QR kod**

Hvala na pažnji!